

KARL MARX

Kirjotettu Säkennille englanninkielisten lähteiden mukaan

V.

Erottuaan I:sen Int. keskuskomiteasta Marx sai enemmän aikaa niihin vuosi-kestäneisiin laajoihin tutkimuksiin, joiden tuloksena sitte oli hänen jättäläisteoksensa "Pääoma", joka vielä tänäkin päivänä seisoo kukistamattomana pyramiittina maailman taloustieteellisten teosten joukossa. Ensimmäinen Intern. yritys hajaantui 1852:en päättyessä ja sitä seuraavia kolmea vuotta Marx nimitti "ihanteelliseksi rauhan vuosiksi". Näinä vuosina ei tarvinnut ottaa osaa poliittisiin väittelyihin ja agitatsioihin, eikä olla poliittisten juonnittelujen esineenä, kuten ennen.

"Joutoaikansa" Marx vietti Brittilisessä Museumin kirjastossa tutkien kaikki mahdolliset kansantalousteoriat. Mutta Marxin asema oli kuin suuri historiallinen kohtalon ivä. Oppinut, joka elämänsä työksi tutki rikkauksien ja arvojen syntyä, kärsi nälkää istuessaan usein myöhään yöhön British Museumin kirjakasojen keskellä.

Marxin perheellä ei ollut mitään vakituisia tuloja vuosikausiin, ja siitä työstä mitä Marx niin innokkaasti oli vuosikaudet tehnyt ensimmäisen Internationalen hyväksi useimmiten ei ollut maksua saatavissa, eikä Marx suostunut maksua ottamaan sellaisissaan tapauksissa, joissa toiset ottivat pikkumaksun työstänsä. Niinpä esimerkiksi kun Marx useampana eri aikana piti Lontoon työläisille jatkuvia luentoja hän ei suostunut niistä ottamaan sitäkään pikkumaksua, jonka toiset Lontoossa olevat vallankumousmiehet ottivat puheistaan ja luennoistaan.

Vuoden 1851:en jälkeen asema kuitenkin parani senverran että Marx sai hieman vakinaisia tuloja. Runoilija Freiligrath oli tuttavuussuhteissa amerikalaisen runoilijakuuluisuuden Longfellowin kanssa ja Freiligrathin esityksestä Longfellow suositteli Marxia New York Tribunen kustantajalle C. A. Da-

nal'le. Tämä Lincolnin hallituksen aikana erityisesti kuuluisaksi tullut sanomalehtimies, joka vielä siihen aikaan suosi ihanteellisen sosialismin aatteita, hyväksyi Longfellowin esityksen, ja niin Marxista tuli New York Tribunen Lontoon kirjeenvaihtaja. New York Tribunesta maksettiin Marxille viisi dollaria artikkelista, ja se muodosti jonkun vuoden aikana vakinaisen pikkutulon Marxin perheen talouteen.

Vasta vuotena 1856 tuli Marxin perheen taloudellinen asema paremmalle kannalle pikkuperinnön kautta, jonka Marxin vaimo sai äitinsä, paroonitar von Westphalen, kuoleman kautta. Siltä seurasi että perhe voi muuttaa parempaan asuntoon Lontoon sivukaupungilla. Mutta Jenny Marxin perintö ja perheen parempi asunto eivät saaneet olla Marxin perheen yksin käytävinä. Kun oli parempi asunto ja kun muutenkin voitiin paremmin sitä useampi vallankumouksellinen pakolainen ilmestyä etsimään suojaa ja ravintoa Marxin perheestä, eikä siellä koskaan kielletty vierasvaraisuutta, vaikka talonväen oli pakko kiristää tarpeltansa sen mukaan mitä enemmän avun-tarvitsijoita oli.

Maanalaisen toiminnan tuloksia.

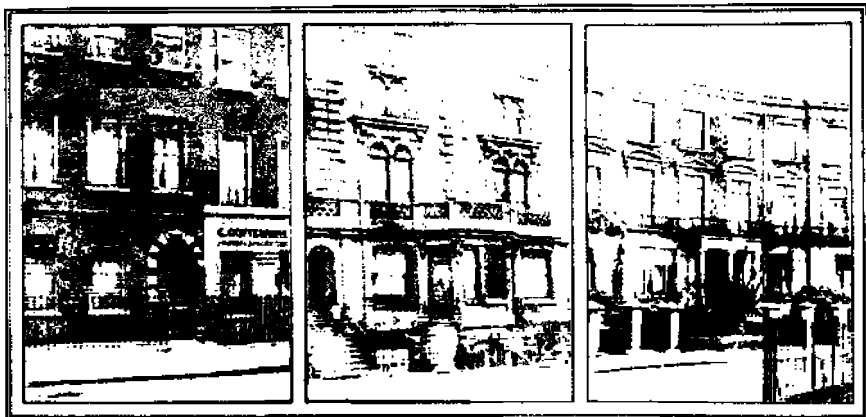
Vuotena 1854 sattui valtiollista laattaa oleva välikohtaus, joka sai aikaan paljon häiriötä Lontoossa oleskelevien vallankumouksellisten keskuudessa, vaikkakaan se ei tuottanut Marxille henkilökohtaisia rettelöitä, kuten Golognen kommunistien juttu oli tuottanut.

Ennemmin mainittu ranskalainen vallankumouksellinen intoilija Barthelmy ampuu kuoliaaksi erään siviilihenkilön ja poliisin, ja se aiheutti kansainvälistä laatua olevan selkkauksen viranomaisien ja vallankumouksellisten välillä, mutta samalla se myöskin paljasti kou-raantuntuvasti Marxin aina vastustaman

maalalaisen toiminnan mustia puolia.

Barthelmy oli kaikessa suuressa valankumouksellisessa innostuksessaan saanut päähänsä "ihanteen" tappa Ranskan kuninkaan Louis Napoleonin. Tätä "suurtyötänsä" Barthelmy suunnitteli kauan ja sitä varten opetteli Lontoossa olevassa ranskalaisessa miekkailusalongissa ensiluokan ampujaksi. Ja sitte kun hän o'i harjoitellut kyllin hyväksi ampujaksi hän päätti lähteä Ranskaan suorittamaan "sankariryönsä", ampumaan Napoleonin ei kuulalla vaan karkeilla hauleilla jotka varmuuden vuoksi olivat päällystetyt tulikiveli-

kaan menon piti tapahtua, Barthelmy kulkessaan tehtaan ohitse jossa oli ollut työssä muisti että hänellä oli palkkaansa saamatta. Hän poikkesi tehtaan konttoriin perimään palkkaansa, mutta siellä tuli riita entisen työnantajan kanssa. Silloin tämä suuri valankumouksellinen intoilija unohti "san kariretkensä", vetäsi Napoleonin varten varatun pistoolinsa ja ampui kuoliaaksi entisen työnantajansa. Paetessaan sitte, kun kaksi poliisia yrittivät pysähdyttää häntä, hän ampui molempia poliiseja, joista yksi kuoli ja toinen haavoittui. Hänen rakastettunsa kul-

Marxin perheen asunnoita Lontoossa.

Asunto Deen kadulla. Tässä asunnossa Marx kirjoitti ensimmäiset luonnokset Pääoma-teokseensa.

Asunto Crafton Terracella, jossa perhe asui useita vuosia.

Asunto Maitland Park Road'illa. Tässä asunnossa Marx kuoli.

lä, kuten Barthelmy selitti suunnitelmansa tietäjille ja kannattajille. Jos kuitenkin sattuisi sellainen onnettomuus että hän ampuisi barhaan siinä tapauksessa hän pistää tikarilla Napoleonin kuoliaaksi.

Niinpä sitte joulukuun alussa 1854 Barthelmy oli "valmis" tehtävänsä. Hän oli hyvin varustettu rahoilla ja aseilla ja piti hänen matkustaman Ranskaan. Mutta hänellä oli rakastettu, joka taas puolestaan oli polisikäyri, ja tämän ihanan rakastettunsa Barthelmy tahtoi välttämättömästi viedä mukansa "sankariretkelleen". Mennessään rakastettunsa kanssa laivalle, jolla Rans-

tenkin pian ohjasi poliisin Barthelmyin jälle, ja tammikuun neljäntenä päivänä 1855 Barthelmy tuomittiin kuolemaan ja kahdeksantoista päivää myöhemmin hänet hirtettiin Newgatessa.

Barthelmy oli yksi niistä ensimmäisen Internationalen miehiä, jotka ajoivat maanalaista toimintaa ja hän oli innokkaimpia Marxin petturiksi ja pelkuriksi nimittelijöitä, olipa hän useamman keran unhannut tappa "petturi Marxin".

Marxilaisuus voittaa uudelleen.

Vuoden 1856:en lopulla Marx jälleen ryhtyi toimimaan ensimmäisen internationalen kehdoissa, Communistische Ar-

beiter Bildungsvereineissä. Ensimmäisen internationalen aina väsymättömäksi toimitsijaksi ja luotettavaksi marxilaiseksi havaittu Lessner oli päässyt vapaaksi neljä ja puoli vuotta kestäneestä vankeudesta Golognessa ja hän palasi Lontooseen. Ja huomattuaan järjestön täydelleen turmeltuneeksi professori Kinkel, Barthelmy ja muiden samanlaisten vallankumousmiesten toiminnan seurauksena Lessner ryhtyi herättämään marxilaisuutta henkiin. Hän kokosi ympärilleen sivunvetäntyneitä yhdistyksen jäseniä ja he alkoivat taistelun kinkeliläisiä tuulenpieksäjiä vastaan. Ja se mikä ei ollut onnistunut itselleen Marxille onnistui räätälinkisällä Lessnerille. Lessnerin ja muutamien toisten vanhimpien internationalen miesten toiminnan tuloksena oli että marxilaisuuden vastustajasakin johtaja, professori Kinkel, ja hänen innokkaimmat kannattajansa erotettiin Arbeiter Bildungsvereineistä. Lontoon kuuluisa yhdistys tuli taas kansainvälisen toiminnan keskuksesi, innostuneeksi ja yksimieliseksi.

“Venäjän vastustaja”.

Vuotena 1857 Marx kirjoitti kuuluisan venäläisvastaisen artikkelinsa, jossa Venäjä leimattiin pahimmaksi ja jottavaksi taantumuksen voimaksi, jonka valtaa Euroopan ei missään tapauksessa pitäisi laskea edistymään, sillä se merkitsee sivistyneen Euroopan yhä enemmän joutumista raakalaismaisen Venäjän vallan ja vaikutuksen alaiseksi. Tässä artikkelissa pääasiallisesti perusteltiin samoja väitteitä, joita Marx oli esittänyt muutamaa vuotta ennemmin vastustaessaan Bakuninin ajamaa kaikkien slaavilaisten liittoa, joka tulisi otteuttamaan maailmassa kommunismin, kommunismin kun muka kuuluu slaavilaisten kansojen luonteeseen. Samoin kuin ennemmin bakunilaisuutta vastaan tähdätyissä kirjoituksissa Marx tässäkin artikkelissa lähti siltä kannalta että taloudellisesti, poliittisesti ja sivistyksellisesti jälessä olevasta maasta ei voi tulla Euroopalle mitään muuta kuin taantumusta.

Marx ja Socialismin toteutuminen Venäjällä.

Se mitä Marx vastasi Bakuninin suunitelmiin ja niille eurooppalaisille valtiomiehille, jotka etsivät liittoja tsaarivaltaisen Venäjän kanssa ei luonnollisestikaan ilmaise Marxin käsitystä Venäjän kysymyksestä kokonaan. Siitä miten Venäjän olot tulevat kehittymään siinä tapauksessa että Venäjällä tapahtuu vallankumous ja vallankumouksen voittajiksi tulevat sosialistit Marxilla oli hyvin perustellut määritelmät. Marx ei ollut Venäjän vallankumousliikkeen vastustaja eikä ollut tuntematon Venäjän vallankumousliikkeelle. Päinvastoin “marxilaisuus” Venäjällä oli oppineemmissa piireissä vilkkaan pohdinnan alaisena. Vallankumouksellisuus oli niin yleistä että Venäjän vapaamielisemmät yläluokkalaisnaiset nimittivät lapsiaan, Marxin, Lasallen ja muiden tunnettujen vallankumousmiesten kaimoiksi.

Mutta vaikka Marx oli venäläisen vallankumouksen lämmin kannattaja yhedksännentoista vuosisadan etevimpänä yhteiskuntatuntijana hän näki myöskin ne rajat, joiden sisällä venäläinen vallankumous voi menestyä ja huomasi selvästi ne ehdot joiden täytyttyä vasta Venäjän vallankumous voi kehittyä sosialistista järjestelmää kohti. Ja Marxin lausunnot Venäjän vallankumouksesta ja sen kehityksestä eivät suinkaan olleet vain tilapäisiä mielenilmaisuja, vaan perustuivat ne tarkkoihin Venäjän taloudellisen aseman ja venäläisten olojen erikoisuuden tutkimuksiin. Tutkiakseen perusteellisesti Venäjän kysymystä ja venäläisiä kirjailijoita Pääoma-teostansa varten Marx ryhtyi niinkin vaivaloiseen tehtävään kuin venäjänkielen opettelemiseen ja lyhyessä ajassa opetteli venäjänkielen niin hyvin että voi sitä puhua sekä kirjoittaa. Niinpä hän sitte kykenikin selittämään Venäjän kysymystä tavalla, jolla on vielä nytkin paikkansa pitävän tieteellisen totuuden arvo. Erityistä huomiota ansaitsee nykyään esimerkiksi seuraava väite:

“Jos Venäjä seuraa tietä jonka se on ottanut jälkeen vuoden 1861:en se menettää yhden suurimmista tilaisuuk-

sista mitä historia milloinkaan kansalle tarjona sivuuttaakseen kaikki kapitalistisen järjestelmän muodot" (— to evade all the features of the capitalistic system.)

Marxi siis oli sitä mieltä että Venäjä voisi onnellisimmassa tapauksessa si-

Venäläiset sosialistit asettivat Marxille seuraavan kysymyksen:

"Voiko kyläkuntakommuni osottautua vaikuttavaksi esteeksi kapitalismin kehitykselle Venäjällä, tuleeko se tuhotuksi kapitalismin kautta tai tuleeko se elämään ja näyttäytymään olevansa

Lenin laskee kulmakliven Karl Marxin muistorakennukselle Moskovassa.

vuuttaa kapitalistisen järjestelmän muodot ja kehittyä vallankumouksesta sosialisiin ilman kapitalismin väliintuloa. Mutta tämä Marxin mielipide kuitenkin perustui erääseen selvästi määriteltyn ehtoon, ja tämä ehto oli se että työväenluokan vallankumouksen täytyy tapahtua Länsi-Europan maissa yksin aikoihin Venäjän vallankumouksen kanssa.

sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän ydin?"

Tuohon kysymykseen Marx antoi vastauksen ja viisi vuotta myöhemmin Marx ja Engels yhteisesti vastasivat samaan kysymykseen ja tuossa yhteisessä vastauksessa esiintyy tuo ankara ehto. Marxin ja Engelsin yhteinen vastaus kysymykseen kuuluu:

"Jos Venäjän vallankumous on merk-

ki työläisten vallankumoukselle lännessä, niin että molemmat täydentävät toisiaan, nykyinen Venäjän kyläkunnallinen maanomistusoikeus voi tulla perustaksi kommunistiselle kehitykselle”.

Venäjän vallankumouksesta ja sen sosialistiseksi kehittymisestä nämä kaksi määritelmää ovat tärkeimmät mitä meillä on marxilaisessa kirjallisuudessa. Näissä lausunnoissa myönnetään se erityisesti Leninin nykyään painostama seikka, että Venäjä voi kulkea sosialistiseen järjestelmään käymättä kapitalismin opetuksen läpi, mutta tämä myöntäminen tapahtuu vain sillä nimienomaisella ehdolla että työväenluokas vallankumous Länsi-Europassa tapahtuu yksin aikoihin Venäjän vallankumouksen kanssa ja, mikä vielä tärkeämpää, että molemmat vallankumoukset ”täydentävät toisiaan.”

Marxin ja Engelsin lausunnon mukaan siis ei ole ensinkään yhdentekevää mitenkä Venäjä suhtautuu Länsi-Europan vallankumoukselliseen työväenliikkeeseen ja mitenkä Länsi-Europan vallankumouksellinen työväenliike suhtautuu Venäjän vallankumoukseen. Ja tämä kohta muodostaakin nykyisen päi vänkysmyksen. Epämarxilaista on se tapa millä Venäjän työväenluokan valta ja erittäin venäläisten perustama kolmas internationale kohtelee Länsi-

Europan suuria järjestyneitä työläisjoukkoja, ja samoin on epämarxilaista jos mikä osa Länsi-Europan työväenjärjestöistä kieltäisi kannatuksensa Venäjän vallankumoukselta ja työväenluokan vallalta. Se diktaattorimainen suhde jolla kolmas internationale kohtelee Länsi-Europan työväenliikettä, vaatiensiltä menettelytapainsa päättämässä täydellistä alistumista venäläisten määräyksiin, ei voi lähentää Länsi-Europan vallankumouksellisia työväenjärjestöjä ja Venäjää toisiinsa niin että Länsi-Europan vallankumouksellinen työväenliike ja Venäjän vallankumous täydentäisivät toinen toisiansa. Mutta selvää on että ilman Länsi-Europan työväenjärjestöjen apua ja myötävaikutusta Venäjän vallankumous olisi jo tähän mennessä murskaantunut ja mitään mahdollisuutta kehittyä sosialistiseksi järjestelmäksi Venäjällä ei ole ilman Länsi-Europan vallankumouksellisen työväenliikkeen apua. Tämän Marxin ja Engelsin osottaman tärkeän seikan venäläiset tulevat itsekkin myöntämään ja sen mukaisesti soveltautumaan toisten maiden vallankumoukselliseen työväenliikkeeseen kunhan he saavat aikaa perinpohjaisempaan asian harkitsemiseen ja mahdollisten erehdystensä tutkimiseen.

